

Hakykat näme? — Birinji belgi

Hakykatyň Çarçuwasy: Ylham, pygamberlik meňzeşlikleri, we Alfa bilen Omega

Jeff Pippenger

2023-08-05

Hakykat nämedigi baradaky meselä ýüzlenmezden öň, bu barlagy Ylham kitaby birinji babyň ilkinji üç aýaty bilen başlanlygymyzy, ondan soň bolsa Ilyas hakynda bir makala goşandygymyzy belläp geçýäris. Bu barlaglaryň birnäçe maksady bar: pygamberlikde Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň ornuny kesgitlemek, Isa Mesihniň Ylhamynyň habaryny açyp görkezmek, pygamberleriň Hudaýyň halkynyň nyşanlary hökmünde ornuny tanamak, hem-de Isanyň Alfa bolmagynyň nämäni aňladýandygynyň netijelerini garamak. Biz Ylhamyň ilkinji üç aýatynyň Ylhamyň soňky aýatlary bilen laýyk gelýändigini we sazlaşýandygyny görkezdirik; şeýle hem iki ýagdaýda-da, başynda hem ahyrynda-da, Isa Özünü Alfa we Omega, başlangyç we ahyr, ilkinji we soňky diýip tanadýar.

Ikinji barlagymyzda biz Ýelýa hakynda gysgaça gürrüňi, Mukaddes Kitabyň başlangyç aýatlarynyň Köne hem-de Täze Ähtleriň ikisiniň hem jemleýji aýatlary bilen laýyk gelýändigini, şeýle hem Täze Ähtiň başlangyç aýatlarynyň hem, Mukaddes Kitaba islendik usul bilen seredeninde — bolsun ol tutuşlygyna bir bitewi kitap hökmünde ýa-da iki Äht hökmünde — onuň başlangyjy ýa-da ahyry bilen hem laýyk gelýändigini görkezmek maksady bilen ulandyk.

Biziň ösdürmäge çalyşýan ýene bir nokadymyz hem şudur: Taryhyň dowamynda Taňrylyk Öz Hudaýlygyny kem-kemden aýan edip gelendir. Şonuň üçinem, biz belläp geçişimiz ýaly, äht taryhynyň bibliýa temasyň dowamynda wagt ilerledikçe, Hudaý Öz dürli atlarynyň nyşanlary arkaly Öz häsiýetini ädimme-ädim has-da köp aýan etdi. Gudratygüýçli Hudaý Ybraýym bilen gepleşdi, şol bir Hudaý Musa bilen hem gepleşdi, emma Musaga şondan beýläk Öz adynyň Ýehowa hökmünde bilinmelidigini habar berdi. Soňra Mesih gelende, Ol Özünü Köne Ähtde näbelli bolan bir at bilen tanyşdyrды; diňe Danyýeliň üçünji babynda bir wawilonly tarapyndan şol adyň bir beýan edilişinden başga. Isa diňe bir Öziniň Atanyň ýeketäk-dogan Ogludygyny mälim etmän, eýsem şol aýratyn äht taryhynda Özünü Ynsan Ogly hökmünde hem tanatdy. Hudaý hem Millerçi Adventizme, Adventizmiň başlangyjy bilen äht baglaşanda, bir at berdi.

“Biz ahyra şeýle ýakyn bolan şu döwürde, iş ýüzünde dünýä şeýle meňzeş bolalymy, hatda adamlar Hudaýyň ady bilen tanalýan halkyny tapmak üçin biderek gözlesinlermi? Hudaýyň saýlan halky hökmünde bize mahsus bolan aýratynlyklarymyzy dünýäniň berip biljek haýsydyr bir peýdasy üçin islendik adam satalymy? Hudaýyň kanunyny bozýanlaryň hoşallygyna uly gymmatly zat hökmünde garalalymy? Reb tarapyndan Öz halky diýip atlandyrylanlar beýik MEN BAR-dan ýokary bolan haýsydyr bir güýjüň bardygyny çak etsinlermi? Bizi Ýedinji gün adventistleri eden imanyň tapawutlandyryjy nokatlaryny ýok etmäge çalyşalymy?” Evangelism, 121.

Ýedinji günň Adventistlerine berlen at Reb tarapyndan berildi, we Uýam Waýt köplenç Adventistlere Hudaýyň atlandyrylan halky hökmünde salgylanýar. “Atlandyrylan” diýmek, ada eýe bolmak diýmekdir. Uýam Waýdyň Hudaýyň atlandyrylan halky diýip kesgitleýän diňe iki ýygnagy bar: gadymy Ysraýyl we häzirki Ysraýyl.

Şeýlelikde, biz Ylham kitabyňy öwrenmegimizi dowam etdirenimizde, men Filadelfiýalylara açylýan, şol bir wagtyň özünde ýüz kyrk dört mün hökmünde hem görkezilýän “täze adyň”, merhemet wagtyňyň ýapylmagynyň ön ýanynda açylyp görkezilýän pygamberlik syrynyň uly bir bölegidigini öňe sürýäris.

Ýeňji bolan adamy Öz Hudaýymyň ybadathanasynda bir sütün ederin, ol indi hiç haçan daşary çykmaz; onuň üstüne Öz Hudaýymyň adyny hem-de Öz Hudaýymyň şäheriniň adyny — ýagny, Hudaýym tarapyndan gökden inýän täze Iýerusalimiň adyny — ýazaryn; onuň üstüne Öz täze adymy hem ýazaryn. Gulagy bolan, Ruhň ýygnaklara näme diýýändigini eşitsin. Ylham 3:12, 13.

Duýduryşyň soňky habary Isa Mesihniň Ylhamynyň habarydyr we ol Onuň häsiýetiniň açylmagydyr.

“Güýewiň gelmegine garaşýanlar halka: ‘Ine, siziň Hudaýyňyz’ diýmelidirler. Rehim-şepagatly ýagtylygyň in soňky şöhleleri, dünýä berilmeli in soňky rehim habary, Onuň söýgi häsiýetiniň aýan edilmegidir. Hudaýyň perzentleri Onuň şöhratyny görkezmelidirler. Olar öz durmuşlarynda we häsiýetlerinde Hudaýyň merhemetiniň olar üçin näme edendigini aýan etmelidirler.” Christ’s Object Lessons, 415, 416.

Bizde Isa Mesih Hökmünde Söz barada ýazgysa goşjak zat köp, emma indi “hakykat” sözüne geçäris. “Hakykata” düşünmek, şeýle hem “hakykat” sözüniň özi we “hakykat sözüni” emele getirmek üçin ulanylýan harplar hem Mesihniň häsiýetine düşünmekdir.

Şeýlelikde, Pilat Ondan: «Onda Sen Patyşamy?» diýip sorady. Isa jogap berdi: «Patyşadygymy sen aýdýarsyň. Men munuň üçin doguldym, munuň üçin hem dünýä geldim, hakykata şaýatlyk edeyin diýip. Hakykatdan bolan her kim Meniň sesimi eşidýär». Pilat Oňa: «Hakykat näme?» diýdi. Şeýle aýdandan soň, ol ýene-de ýehudylaryň ýanyna çykyp, olara diýdi: «Men Onda asla hiç bir günä tapamok». Ýahýa 18:37, 38.

Aýatda “hakykat” diýip terjime edilen grek sözi, ýewreý sözünden gelip çykýar; ol söz şol bir wagtda harpdyr, hatda sandyr hem. Ýewreý elipbiýiniň ilkinji harpy “aleph”-dir. Aslynda, ýewreý elipbiýiniň ilkinji iki harpy “aleph” we “beth”-dir, olar grek elipbiýiniň ilkinji iki harpy bolan “alpha” we “beta” bilen örän meňzeşdir. Olar bilelikde “alphabet” sözüniň kökünü emele getirýär. Şonuň üçin “alpha” sözi (ýewreý harp “aleph”-den gelip çykýan) harp, söz, san hökmünde, şeýle hem Isanyň köp atlarynyň biri hökmünde ulanylýar.

Pilatus: «Hakykat näme?» diýen soragy beren wagtynda, Isa oňa Özüniň «dünýä gelmeginiň» hem-de «dogulmagynyň» sebäbiniň «hakykata» şaýatlyk etmedigini eýýäm aýdypdy. Ol mundan başga-da, «hakykatdan bolan her kimiň» Özüniň sesini eşidýändigini goşup aýtdy.

Bu pygamberlik sözlerini okaýan bagtlydyr, we olary eşidip, onda ýazylan zatlary berjaý edýänler hem bagtlydyr; çünki wagt golaýlapdyr. Ylham 1:3.

HAKYKAT: G225—G227-den; hakykat: – hakyky, X hakykatdan-da, hakykat, dogrulyk. G227—G1-den (inkär bölejigi hökmünde) we G2990-dan; hakyky (ýagny gizlemeýän): – hakyky, hakykatdan-da, hakykat. G1; A. Ýewreý gelip çykyşly; elipbiýiň ilkinji harpy: diňe göçme manyda (san hökmünde ulanylyşyndan) ilkinji. Alfa.

Isa oňa diýdi: Men ýol, hakykat we ýaşaýşdyryn; Meniň üsti bilen bolmasa, hiç kim Ata gelip bilmez. Ýahýa 14:6.

Isa: “Men... hakykatdyryn” diýende, Ol Özünüň bir harp, bir san we bir sözdigini aýdýardy; sebäbi alfa harpy, alfa sözi we alfa sanynyň ählisi-de “hakykatdyr.” Danyýel kitabynda Mesih Öz-özünü ajaýyp sanaýjy hökmünde aýan etdi; bu bolsa Danyýeliň sekizinji babynda “gürlän belli mukaddes” diýip terjime edilýän ýewreýçe “Palmoni” sözünüň manysydyr.

Soň men bir mukaddesiň gepleýändigini eşitdim; şol gepleýän mukaddese başga bir mukaddes şeýle diýdi: “Gündelik gurbanlyk, weýran ediji hyýanat baradaky görnüş, mukaddes ýeriň hem-de goşunyň aýak astyna salynmagyna çenli näçe wagt dowam eder?” Ol maňa şeýle diýdi: “Iki mün üç ýüz güne çenli; şondan soň mukaddes ýer tämizlener.” Daniel 8:13, 14.

On üçünji aýatdaky şol “belli mukaddes” “Palmoni”dir — ajaýyp sanawçy, ýa-da syrlaryň sanawçysy. Hut şu iki aýatda 2300 ýyl baradaky pygamberlik hem-de 2520 ýyl baradaky iki pygamberlik beýan edilýär. 2300 ýyl “mukaddes ýere” degişlidir, 2520 ýyllyk iki pygamberlik bolsa “goşuna” degişlidir, çünki mukaddes ýer hem, goşun hem Rim tarapyndan depelenip geçilmelidi. 2520 ýyllyk pygamberlikler Hudaýyň mukaddes ýeriniň we halkynyň depelenip geçilmegini aňladýar. Mukaddes Kitabyň hut Isanyň Özünü syrlaryň ajaýyp sanawçysy hökmünde tanatýan ýerinde wagt esasly, biri-biri bilen berk baglanyşykly üç çuň pygamberlik beýan edilýär. Ol diňe Özünü wagtyň Hökmürowany hökmünde tanatmak üçin şu iki aýady saýlap alan däl; eýsem, Özünü açan şol iki aýat Onuň häzirkî zaman ruhy Ysraýyl bilen äht baglaşjak wagtyny hem görkezýär, we şol iki aýat Adventizmiň binýady hem-de merkezi sütüni bolup durýar.

Adwent imaniniň in berk binýady we merkezi sütüni bolup hyzmat eden, beýleki ähli aýatlardan hem ileri duran Mukaddes Ýazgy şeýle jarnama bolupdy: “Iki mün üç ýüz güne çenli; şondan soň mukaddes ýer tämizlener.” [Danyýel 8:14.] Beýik Göreş, 409.

Ahyrzaman bolan 1798-nji ýylda Danieliň kitaby açyldy we birinji perişdäniň habary taryha girdi; bu, Millerçi hereketiň döwründe bolup geçen pygamberlik biliminiň artmagyny alamatlandyrdy, şol hereket Ýedinji gün adventizminiň başlangyjy boldy. Danieliň kitaby Millerçilere açylanda, Palmoniden gelen bir habar — wagt baradaky habar — düşünilde. Hudaýyň Sözi hiç haçan ýalňyşmaýar we ol ahyry hemişe başlangyç bilen kesgitleýär. Şonuň üçin hem adventizmiň ahyrynda, Millerçi taryhda bolşy ýaly, Onuň häsiýetiniň aýan edilşi hökman bolar. Bu hakykat adventizmiň başlangyjyna we ahyryna esaslanýar, emma ol şeýle hem Danieliň kitabyň Ylham kitaby bilen beýan edilen özara gatnaşyklaryna esaslanýar. Daniel bilen Ylham bir kitaby aňladýar, we şol aňladyşda olar iki şaýatdyr: birinjisi Daniel, ahyrkysy bolsa Ylhamdyr.

«Danyel kitaby bilen Ylham kitaby birdir. Biri pygamberlik, beýlekisi aýan edilşidir; biri möhürlenlen kitap, beýlekisi açylan kitapdyr». Seventh-day Adventist Bible Commentary, 7-nji jilt, 972.

Danyýel bilen Ylham iki kitap bolup, aslynda bir kitapdyr; edil Mukaddes Kitabyň Köne we Täze Ähtlere, ýagny başlangyja we ahyra bölünen bir kitap bolşy ýaly. Ylhamyň on birinji babynda Musa bilen Ýlýas hökmünde görkezilen iki şaýat Köne we Täze Ähtlerdir.

“İki şaýat hakynda pygamber mundan beýläk şeýle diýýär: ‘Bular ýer ýüzüniň Hudaýynyň huzurynda duran iki zeýtun agajydyr we iki şemdandyr.’” “Mezmurçy: ‘Seniň sözüň aýaklaryma çyra, ýoluma nurdur’ diýdi.” Ylham 11:4; Zebur 119:105. Iki şaýat Köne we Täze Ähtiň Mukaddes Ýazgylaryny aňladýar.” Beýik göreş, 267.

Daniýel bilen Ýahýa yzarlanan, ýesir edilen, ýazga geçirmek üçin pygamberlik taryhynyň şol bir ugruny alan, ýüz kyrk dört müňi aňladýan, Iýerusalimiň weýran edilmeginiň yz ýanynda ýaşayan, ölüm we direliş nyşanlary bolan iki şaýatdyr (Ýahýa gaýnap duran ýagdan, Daniýel bolsa ýolbars çukurundan).

Danyýel Mesihniň häsiýetiniň aýratyn bir aýanlygyny görkezýär, muny hem ylhamyň Ýedinji gün adventist ybadathanasynyň “merkezi sütüni we binýady” diýip atlandyryan iki aýatynda edýär. Şol iki aýat William Milleriň işleri bilen şekillendirilen binýatlaryň üstüne goýlan in soňky daş bolan “baş daşy” idi. Baş daşy bilen birlikde asmandaky mukaddes ýer, Hudaýyň kanuny, Sabat, derňew hökmi we Ylham kitaby on dördünji bapdaky üç perişde baradaky düşünje geldi. Danyýel kitabyň başlangyjy, Ýahýa bolsa soňydyr.

Ýahýanyň ýazanlary Adventizmiň ahyrynda Mesihniň häsiýetiniň aýan edilşini tanadar. Häzirki Ysraýylyň başlangyjynda Ol Özüni Ajaýyp Sanagçy, matematikanyň ähli zatlarynyň Ýaradyjysy hökmünde aýan etdi; häzirki Ysraýylyň ahyrynda bolsa Ol Özüni ajaýyp dilçi hökmünde aýan edýär. Ol dil bilen bagly bolan ähli zadyň — diliň gurluşynyň, grammatiki kadalaryň, sözleriň, hatda elipbiý harplarynyň hem — Ýaradyjysydyr. Ol sözler arkaly amala aşyrylýan, ýazma ýa-da dilden bolsun, grammatiki kadalar bilen dolandyrylýan, Özüniň niýetine görä döredilen elipbiý bilen ýazylyan aragatnaşygy ýaratdy; munuň hem aňyrsynda — Ol Sözdür. Şol Söz arkaly Ol kör, taýyn däl Laodikalyklary mukaddesleşdirilen Filadelfialara öwürýär.

Olary Öz hakykatyň arkaly mukaddesle: Seniň sözüň hakykatdyr. Ýahýa 17:17.

“Mukaddes etmek” diýlip terjime edilen söz mukaddes etmek, ýagny mukaddes ýagdaýa getirmek diýmekdir. Ýüz kyrk dört müň mukaddes bolar we olar häsiýetleriniň şol ýagdaýyna “hakykat” arkaly, ýa-da şeýle-de aýdyp bolar, Onuň “Sözi” arkaly ýeterler; çünki Isa Sözdür we Ol hakykatdyr.

Başlangyçda Söz bardy, we Söz Hudaý bilen bileydi, we Söz Hudaýdy. Ol başlangyçda Hudaý bilen bileydi. Ähli zatlar Onuň arkaly ýaradyldy; we Onuňsyz ýaradylan zatlaryň hiç biri-de ýaradylmady. Ýahýa 1:1–3.

Munyň Ýahýanyň öz Hoş Habarynda ýazýan ilkinji zadygyna üns beriň. Elbetde, bu Gelip çykyşda ýazylan ilkinji zat bilen gabat gelýär. Bu bolsa şaýatlyga goşant goşup, Gelip çykyş birinji bapda

aýdylýanyň nämedigini has aýdyň görkezýär.

Başlangyçda Hudaý asmany we ýeri ýaratdy. Gelip çykyş 1:1.

1-nji aýatda “Hudaý” diýip terjime edilen söz köplük sandadyr; şonuň üçin ol, iň ilkinji “başlangyçdan” başlap, Hudaýyň birden artykdygyny görkezýär. Ýahýanyň Hoş Habarynda “başlangyçda” Söz Hudaý bilen bile bolupdy we Söz Hudaýdy. Şeýle hem Söz Ýaradyjydy.

Isa Sözdür, we Mukaddes Kitaby ilahiyet bilen ynsanlygy birleşdirmek arkaly emele getirdi — ilahiyet Mukaddes Ruh tarapyndan, ynsanlyk bolsa ýygnaklara iberilmeli kitaplardaky sözleri ýazan adamlaryň şahsynda wekilçilik edildi. Şeýlelikde, Mukaddes Kitap, Isa ýaly, ynsanlyk bilen ilahiyetiň birleşmesidir. Şonuň üçin hem, günä düşen tenli ynsanlaryň gatnaşandygyna garamazdan, Mukaddes Kitap mukaddesdir, ony galama alan adamlar hem mukaddesdi.

Bizde pygamberlik sözünüň has-da ygtybarlysy bardyr; garaňky ýerde şöhle saçýan çyrag aýň berişiniň ýaly, daň atýança we daň ýyldyzy ýürekleriňizde dogýança, oňa gulak asmagyňyz gowy bolar. Ilki bilen şuny bilin: Mukaddes Ýazgydaky hiç bir pygamberlik şahsy düşündirişe degişli däl. Çünki pygamberlik gadym zamanlarda adamyň islegi bilen gelmedi; eýsem, Hudaýyň mukaddes adamlary Mukaddes Ruh tarapyndan herekete getirilip gürlədiler. 2 Petrus 1:19–21.

Pygamberler mukaddes adamlar bolsalar-da, şonda-da olar ýykylan ynsanlardy, çünki hemmesi günä etdi we Hudaýyň şöhratyndan mahrum boldular. Şeýle-de bolsa, Mukaddes Kitap hudaýylyk bilen ynsanlygyň birleşmesidir we ol mukaddesdir, sebäbi Hudaýyň Sözi Öz ýaşayşynda hem-de Öz ýazylan Sözüde hudaýylyk bilen birleşen ynsanlygyň günä etmeýändigini görkezmek üçin geldi. Mukaddes Kitap barada dogry bolan zat Mesih barada-da dogrudyr, çünki Ol Mukaddes Kitapdyr.

Isa günäli teni Öz üstüne aldy we hiç wagt günä etmedi; şeýlelikde, ynsanlygyň Hudaýlyk bilen birleşende günä etmeýändiginiň nusgasyny görkezdi.

“Beýtullahymyň wakasy tükeniksiz bir mowzukdyr. Onda ‘Hudaýyň hikmetiniň we bilimiň baýlygynyň çuňlugy’ gizlenendir.” Rimliler 11:33. Biz Halaskäriň asmanyň tagtyny ahyr üçin otlyga, we Oňa sežde edýän perişdeleriň ýoldaşlygyny ahyrdaky haýwanlara çalşan gurbanlygyna haýran galýarys. Adamzat buýsanjy we özüne ýeterliklilik Onuň huzurynda ýazgarylýar. Emma bu diňe Onuň ajaýyp pese gaçmasynyň başlangyjy ekeni. Hudaýyň Oglunyň, hatda Adam heniz Eden bagynda bigünälik ýagdaýynda durka hem, adam tebigatyny kabul etmegi diýen ýaly çäksiz bir peseldilme bolardy. Emma Isa adamzadyň dört mün ýyllyk günä sebäpli gowşadylan wagtynda adamlygy kabul etdi. Adamyň her bir çagasy ýaly, Ol miras galýan beýik kanunyň işleýşiniň netijelerini kabul etdi. Bu netijeleriň nämedigi Onuň ýer ýüzündäki ata-babalarynyň taryhynda görkezilendir. Ol şeýle bir nesil geçijilik bilen gelip, biziň gaýgylarymyza we synaglarymyza şarik boldy hem-de bize günäsiz ýaşayşyň nusgasyny berdi.” Asyrlar Islegi, 48.

Isa Sözdür, we Isa hem-de Mukaddes Kitap ynsanlyk bilen ylahylygyň birleşmesidir. Isa asyrlaryň dowamynda Mukaddes Kitaby ýüze çykaryp durka, diňlärlər diňläp biler ýaly, onuň içine

düzgünleri ýerleşdirdi. Mukaddes Kitaba höküm edýän şol düzgünler Onuň häsiýetiniň hem sypatlarydyr.

“Ylhamda Kitabyň ähli kitaplary şu ýerde birleşýär we tamam bolýar. Ine, bu Daniel kitabyň üstüni ýetirýän bölegidir.” Resullaryň Işleri, 585.

«Tamamlaýyş» diýen söz kämillige ýetirmegi aňladýar. Danieliň şaýatlygy Ylham bilen tamamlanýar; şeýlelikde Danieliň şaýatlygy başlangyç, Ylham bolsa ahyr bolýar. Ylhamyň başlangyjy onuň ahrynda gaýtalanýar, hem-de Daniel kitabyňyň birinji bapynyň ilkinji aýatynda hakyky Ysraýyl bilen hakyky Wawilonyň arasynda söweş bar bolup, onda Wawilon ýeňýär; emma synag möhletli taryhyň ahrynda, Daniel 11:45, 12:1-de ruhy Wawilon ruhy Ysraýyl bilen söweşdedir, ahyrsoňunda bolsa Wawilon ýeňilýär we Ysraýyl üstün çykýar. Ylhamdaky Ýahýa bilen bolşy ýaly, Danieliň şaýatlygynyň başlangyjy onuň şaýatlygynyň ahry bilen gabat gelýär. Şeýle bolsa, hakykat näme?

Öwreti, imanlylar toparynyň nämäni dogry diýip düşüňändigini kesgitleýän sözdür. Onuň maksady ýa-da ulanylyşy diňe Mukaddes Kitap ýa-da Hristiançylyk bilen çäklenmeýär. Şeýle diýilýän Hristiançylykda, ähtimal, hakyky öwretiden ýalan “öwretiler” has köpdür, çünki ruhy Wawilon, papalyk, her bir haram we ýigrenji guşuň kapasdyr, şol guşlar bolsa ýamanlygy aňladýar; bu ýamanlyk ybadathanalarda “kanun ýatyryldy” ýaly ýalan öwretiler arkaly saklanýar we üstü ýapylýar. Emma hakyky öwreti hem bardyr.

Berealylyryň aňlary öňýargy bilen çäklendirilmedikdi. Olar resullar tarapyndan wagyz edilen taglymatlaryň hakykatdygyny derňemäge taýýardylar. Olar Mukaddes Kitaby bilesigeliçlikden däl-de, wada berlen Mesih hakynda nämeleriň ýazylandygyny öwrenmek üçin öwrendiler. Olar her gün ylham edilen ýazgylary derňeýärdiler, we bir Ýazgyny beýlekisi bilen deňeşdirenlerinde, asman perişdeleri olaryň ýanyndadylar, olaryň aňlaryny nurlandyryp, ýüreklerine täsir edýärdiler.

“Injiliň hakykatlary niredede wagyz edilse, dogry hereket etmegi ýürekden isleýänler Mukaddes Ýazgylary yhlas bilen derňemäge alnyp barylýar. Eger bu ýer ýüzüniň taryhynyň jemleýji wakalarynda synag beriji hakykatlar yglan edilýänler Bereýalylaryň göreldesine eýerip, Mukaddes Ýazgylary her gün derňäp, özlere getirilen habarlary Hudaýyň Sözi bilen deňeşdirselerdi, onda häzir, häzirki wagtda bolşy ýaly deňeşdirilende juda az däl-de, Hudaýyň Kanunynyň hökümlerine wepaly bolanlaryň sany köp bolardy. Emma Mukaddes Kitabyň meşhur bolmadyk hakykatlary öňe sürülende, köpler bu derňewi geçirmekden yüz öwürýärler. Olar Mukaddes Ýazgylaryň açyk taglymatlaryny inkär edip bilmeseler-de, hödürlenen subutnamalary öwrenmäge in ýokary derejede islegsizlik görkezýärler. Käbirleri, hatda bu taglymatlar hakykatdan-da dogry bolsa-da, olary kabul etmek ýa-da etmezlik kän bir ähmiýetli däl-diýip çak edýärler, we duşmanyň janlary ýoldan çykarmak üçin ulanýan göwnejaý ertekilerine ýapysýarlar. Şeýlelikde olaryň akyllary ýalňyşlyk bilen kör bolýar, we olar asmandan aýrylýarlar.

“Hemmeler özlere berlen nura görä höküm ediler. Reb Öz ilçilerini gutulyş habary bilen iberýär, eşiðýänleri bolsa Öz gullarynyň sözlerine nähili garandyklary üçin jogapkär tutar. Hakykaty ýürekden gözleýänler, özlere hödürlenen taglymatlary Hudaýyň Sözüniň nurunda

ünsli öwrenip barlar.” Resullaryň İşleri, 231, 232.

„Taglymatlar“ bolup, olar „Hoş Habaryň hakykatlarydyr“ we olar derňelmelidir. Käbiri, (hemmesi bolmasa-da) „synag hakykatlarydyr“. Sabat gününe degişli hakykat düşünmek üçin aňsat bolan synag hakykatydyr. Hakyky we ýalan taglymatlar bar. Hakyky taglymatlaryň käbiri olary eşidýänler üçin synag hödürleýär. Şeýle hem belli bir döwür üçin niýetlenen hakykatyň bir görnüşi bar. Bu hakykatlar „häzirki hakykat“ diýlip atlandyrylýar.

Hudaýyň Sözüniň içinde gymmatly hakykatlaryň köpi bardyr, emma süri üçin häzir zerur bolan zat “häzirki hakykatdyr”. Men habarlary ýetirijileriň häzirki hakykatyň möhüm nokatlaryndan daşlaşyp, sürini birleşdirmäge we jany mukaddesleşdirmäge hyzmat etmeýän temalar bilen meşgullanmagynyň howpuny gördüm. Şeýtan bu ýerde işe zyýan ýetirmek üçin mümkin bolan her bir artykmaçlykdan peýdalanar.

“Emma 2300 gün bilen bagly mukaddes ýer, Hudaýyň buýruklary we Isanyň imany ýaly temalar geçmişdäki Advent hereketini düşündirmek, häzirki ýagdaýymyzyň nämedigini görkezmek, şübhe edýänleriň imanyny berkitmek we şöhratly geljege ynamlylyk bermek üçin ajaýyp derejede laýykdyr. Men köplenç şeýle görýärdim: habarchylaryň üstünde durmaly esasy temalary şulardyr.” Ilkinji Ýazgylar, 63.

Adwentistler köplenç bu parçany onuň hakykatda näme diýýändiginden gaçmak üçin ulanýarlar. Olar biziň “häzirki hakykat” baradaky habarlarymyzda aýratyn nygtalmaly zadyň diňe mukaddes ýer, 2300 gün, tabşyryklar hem-de Isanyň imanydygyny öňe sürýärler. Olar bu talaby şu dört tema barada nämeleriň kesgitlenýändiginden gaça durmak üçin edýärler.

Bu dört beýik hakykatyň maksady şundan ybaratdyr: olar “geçen Advent hereketini düşündirmäge we häzirki ýagdaýymyzyň nämedigini görkezmäge, şübhe edýänleriň imanlaryny berkitmäge hem-de şöhratly geljege ynamlylyk bermäge kämil derejede laýyk hasaplanandyr.” Häzirki hakykatyň bu dört taglymaty, Adventizmiň başlangyjynyň (geçen Advent hereketiniň) Adventizmiň soňuny (häzirki ýagdaýymyzy) şekillendirýändigini görkezmek üçin niýetlenendir. Şol dört esasy taglymat ahyryň başlangyç arkaly şekillendirilýändigini baradaky ýörelgäni düşündirmek üçin “kämil derejede laýyk hasaplanandyr.” Ylhamyň bu bölegine görä, bu süriniň “häzir mätäç bolan” “häzirki hakykatydyr.”

Gadymy Ysraýyl Ysraýlyň başlangyjydyr, häzirki Ysraýyl bolsa soňydyr. Gadymy hakyky Ysraýyl 1798-nji ýyldaky ahyrzaman döwründen başlap, Ýekşenbe kanunyna çenli Ýedinji gün Adventist halkynyň öňden-áýdyň görnüşi boldy. Mesihiň ilkinji gelişinden öň “häzirki hakykat” ýehudylara görünmeýärdi, çünki olar däp-dessurlara we rowaýatlara bil baglaýandyklary sebäpli kördülerdi (Laodikiýaly).

“Biz özümiziň ýaşaýan döwrümize düşünmek isleýäris. Oňa hatda ýarym-ýalta hem düşünmezok. Ony hatda ýarym-ýalta hem içgin kabul edemezok. Haýsy duşman bilen ýüzbe-ýüz bolmalydygymyzy we onuň bilen duşuşmaga nähili derejede pes taýýarlanyşymyzy oýlananymda, ýüregim içimde titreyär. Ybraýym nesilleriniň synaglary we olaryň Mesihiň ilkinji gelişin öňüsyрасyndaky ruhy ýagdaýy, Mesihiň ikinji gelişin öňüsyрасында Hudaýyň halkynyň başdan geçirýän tejribesindäki ornuny görkezmek üçin, maňa gaýtalap-gaýtalap

görkezildi — duşmanyň ýehudylaryň akyllaryny öz golastyna almak üçin her bir pursaty nähili peýdalanmaga çalşandygy we şu gün hem Hudaýyň hyzmatkärleriniň akyllaryny kör etmeklige çalyşýandygy, şeýlelikde olaryň gymmatly hakykaty saýgarmaga ukyply bolmazlyklary üçin.” Selected Messages, book 2, 406.

Indiki salgylanmamyzda görä, ýewreýler “Hudaýyň asyl hakykatyny” gözden salypdylar, we ýewreýler üçin şol asyl hakykat Müsürden gutulyş taryhydy. Şol gutulyşyň taryhy olaryň asyl hakykatydy; ol olaryň nesilden-nesle çagalaryna öwretmek barada tabşyrylan hakykatydy. Olar şowsuzlyga uçradylar, edil Adventizm ýaly. Kör edilen ýewreýlere hakykaty hödürlemek üçin, Isa hakykaty bir çarçuwa saldy.

“Halasgäriň döwründe ýehudiler hakykatyň gymmatbaha göwherlerini döp-dessurlaryň we rowaýatlaryň galyndylary bilen şeýle bir örtüp taşlapdylar welin, hakykyny ýalandan saýgarmak mümkin däldi. Halasgär şol galyndylary, yrymlary we uzak wagtlap saklanyp gelen ýalňyşlary aýryp taşlamak, hem-de Hudaýyň Sözüniň göwherlerini hakykatyň çarçuwasyna ýerleşdirmek üçin geldi. Eger Halasgär häzir bize-de ýehudilere geleni ýaly gelse, näme ederdi? Ol hem döp-dessurlaryň we dabaralaryň galyndylaryny arassalap aýyrmak ýaly meňzeş bir işi ýerine ýetirmeli bolardy. Ol bu işi edende, ýehudiler örän biynjalyk boldular. Olar Hudaýyň başdaky hakykatyny gözden salypdylar, emma Mesih ony täzedan göz önüne getirdi. Hudaýyň gymmatly hakykatlaryny yrymlardan we ýalňyşdan azat etmek biziň işimizdir.”

“Şöhratly hakykatlar gözden gizlenip jaýlanyp goýlupdyr we ýalňyşlyk hem-de yrymlar arkaly öwüşginini ýitirip, özüne çekijiligini ýitirdilipdir. Isa Hudaýyň nuruny aýan edýär we hakykatyň ajaýyp şuglasyny onuň ähli ylahy şöhratynda ýüze çykarýar. Dogruçyl adamlaryň aňy haýran galmak bilen dolýar. Olaryň ýürekleri hakykatyň gymmatbahaly daşlaryny ýüze çykaryp, olary olaryň düşünjesiniň önünde görkezene mukaddes söýgi bilen çekilýär.”

“Ýahudylar hakykatyň belli bir bölegine düşünyärdiler we Hudaýyň sözüniň bir bölegini öwredýärdiler; emma olar Hudaýyň kanunynyň giň gerimli tebigatyna doly düşünmeýärdiler. Mesih döp-dessurlaryň galyndylaryny syrly aýyrdy we Hudaýyň maksatlarynyň hakyky özenini hem ýüregini açyp görkezdi. Ol muny edende, olar özüni saklap bolmajak derejede gazaplandylar. Olar bir şäherden beýlekisine Mesih Hudaýyň işini ýykýandygy barada ýalan habarlary ýaýratdylar. Emma Isa köne görnüşleri aradan aýrýan hem bolsa, köne hakykatlary täzedan dikeldip, olary hakykatyň çarçuwasyna ýerleşdirdi. Olary biri-birine laýyk getirip, birleşdirip, hakykatyň doly we simmetrik bir ulgamyny emele getirdi. Biziň Halasgärimiziň eden işi şu boldy; indi bolsa biz näme etmeli? Biz Mesih bilen sazlaşykda işlemeli dälmidiris? Biz gulakdan-gulaga ýeten gürrüňler tarapyndan dolandyrylmalymy? Öz hyýallarymyzyň Hudaýyň nuruny bizden gizlemegine ýol bermelimi? Biz ünsli okamaly, düşünişli diňlemeli we öwrenen zatlarymyzy başgalara-da öwretmeli. Biz ýaşayşyň çöregine hemişe aç bolmaly, hemişe diri suwy we Liwananyň garyny gözlemeli, şeýdip halky Hakykat Çeşmesiniň diri, salkyn suwlaryna alyp barmaga ukyply bolaly.” Review and Herald, 1889-njy ýylyň 4-nji iýuny.

Isa ilkinji gelişinde “köne hakykatlary gaýtadan dikeldi, olary hakykatyň gurluş çarçuwasyna ýerleşdirdi. Olary biri-birine laýyk getirdi we birleşdirdi, şeýlelikde doly hem sazlaşykly hakykat

ulgamyny emele getirdi.” Isa gadymy Ysraýylyň başlangyjyndaky taryhy köne hakykatlary gaýtadan dikeltmek üçin ulandy, we Ol muny şol hakykatlary (tema boýunça) özara laýyk getirip hem-de olary birleşdirip (paralel görnüşde, setir üstüne setir) amala aşyrdy. Ol muny, ýewreýleri olary kör eden adatyrdäplerden we dessurlardan azat etmek maksady bilen etdi. Şol taryh göni manydaky Ysraýylyň ahyrky taryhydy.

Adwentizm gadymy Ysraýylyň ahyrky taryhyny gaýtalaýar, hem-de döp-dessur bilen adatlaryň Laodikýa körlüginde aýyrmak üçin hakykaty ýerleşdirmeli çarçuwa häzir, Mesihniň ýehudiler bilen gatnaşygy döwründe bolşy ýaly, amala aşyrylýar. “Köne hakykatlar” hakykatyň “çarçuwasyna” ýerleşdirilmelidir, şeýdip pygamberlik setirlerini beýleki pygamberlik setirleri bilen, “setir üstüne setir” görnüşinde, özara parallellykda birleşdirip, mümkin bolsa bir Laodikýalyny öz körlüğinden azat etmek maksady bilen. Mesih ähli zatda biziň görelämizdir.

Mukaddes Kitapda taglymat hökmünde kesgitlenen hakykatlar bar, we “köp täsin hakykatlar bar”, emma şeýle hem hakykat aýan edilýän döwürde ýaşayan “nesil” üçin “halka synag” bolan “häzirki hakykat” hem bar. Pygamberlik taýdan bu Adventizmiň dördünji neslinde bolup geçýär, we “şu nesil üçin synag bolan” “häzirki hakykat” Adventizmiň irki nesilleri üçin synag däldi.

Mukaddes Ýazgylarda düşünilmegi kyn bolan käbir zatlar bardyr; Petrusyň sözlerine görä, öwrenilmedik we durnuksyz adamlar olary özüleriniň heläkçiligine öwürüp ýoýarlar. Bu durmuşda biz Mukaddes Ýazgylaryň her bir böleginiň manysyny düşündirip bilmezligimiz mümkin; emma amaly hakykatyň möhüm hiç bir nokady syr bilen örtülip galmaz. Öz wagtynyň hakykaty boýunça dünýäniň synagdan geçiriljek wagty Hudaýyň üpjünçiligi bilen ýetende, adamlaryň aňlary Onuň Ruhy tarapyndan Mukaddes Ýazgylary gözden geçirmek üçin herekete getiriler, hatda agyz beklemek we dogma bilen, şeýlelikde halka-halka gözlenilip tapylar we kämil bir zynjyra birleşdiriler. Janlaryň halas bolşy bilen gönüden-göni baglanyşykly bolan her bir hakykat şeýle aýdyň ediler welin, hiç kim ýalňyşmaga-da, garaňkylykda ýöremäge-de mätäç bolmaz.

Biz pygamberlik zynjyry boýunça yzarlap gelşimiz ýaly, döwrümüz üçin açylan hakykat aýdyň göründi we düşündirildi. Biz peýdalanýan artykmaçlyklarymyz hem-de ýolumyzyň üstüne saçýan nur üçin jogapkärdiris. Öňki nesillerde ýaşanlar özülerine saçylmagyna ýol berlen nur üçin jogapkärdiler. Olaryň aňlary Mukaddes Ýazgylaryň özülerini synag edýän dürli nokatlary barada işledildi. Emma olar biziň düşüňýän hakykatlarymyza düşünmediler. Olar özülerinde bolmadyk nur üçin jogapkär däldiler. Olarda, biziňkisi ýaly, Injil bardy; ýöne bu ýeriň taryhynyň soňky wakalary bilen baglanyşykly aýratyn hakykatyň açylmagynyň wagty ýer ýüzünde ýaşajak soňky nesilleriň döwründedir.

“Nesilleriň ýaşap geçen şertlerine laýyklykda aýratyn hakykatlar uýgunlaşdyrylypdyr. Häzirki döwrüň adamlary üçin synag bolan häzirki hakykat, örän öňki nesilleriň adamlary üçin synag däldi. Eger häzir dördünji tabşyrygyň Sabady baradaky biziň üstümize saçýan nur geçmişdäki nesillere berlen bolsady, Hudaý olary şol nur üçin jogapkär tutardy.” Testimonies, ikinji tom, 692, 693.

Adwentizmiň taryhynda dört nesliň bardygyny inkär etmek isleýänler üçin, men sizi Habakkugyň tablisalaryna gönükdirerin. Bu hakykata düşünmegiň örän ýönekeý bir ýoly şudur: “Laodikýa” ady

“höküm edilen halk” diýmegi aňladýar. Adwentizmiň başlangyjy hökümiň açylyşyny ygylan etdi, Adwentizmiň soňy bolsa hökümiň ýapylmagyny ygylan edýär. Hökümiň ýapylmagy üçünji we dördünji nesillerde bolup geçýär.

Özüň üçin ne ýokardaky asmanyň içinde bolan zatlaryň, ne aşakdaky ýeriň üstünde bolan zatlaryň, ne-de ýeriň astyndaky suwda bolan zatlaryň hiç biriniň oýup ýasalan heýkelini ýa-da şekilini ýasama. Olara baş egme, olara gulluk etme. Çünki Men, seniň Hudaýyň Reb, gabanjaň Hudaýdyryn; Meni ýigrenýänleriň atalarynyň ýazygyny olaryň çagalarynyň üstüne, üçünji we dördünji nesle çenli ýetirýäriň; emma Meni söýýänlere we buýruklarymy berjaý edýänlere münlerçe nesle çenli rehimdarlyk görkezýäriň. Çykyş 20:4–6.

Hökümiň ahyrynda Laodikýaýy (höküm edilen halk) Adwentizmiň in soňky nesli höküm ediler we gadymy Ysraýylyň Iýerusalimiň weýrançylygy wagtynda bolşy ýaly, Rebbiň agzyndan çykarylyp taşlanar. Mukaddes Kitap taglymatlary hakykatlardyr; şeýle hem synag hakykatlary bar we mundan başga-da häzirkiki hakykatlar bar. Häzirkiki hakykat hemişe synag hakykatydyr, emma ol ýörite şu wagt ýaşayan nesil üçin niýetlenen synag hakykatyny kesgitleýär. Şeýle-de bolsa, işiň hakykaty şundan ybaratdyr: Hudaýyň Sözüniň içinden ret etmegi saýlan islendik hakykatymyz, hut biziň ýaňy şowsuz bolan synag hakykatymyza öwrülýär.

Isa Hudaýyň Sözüdir, we Ol Hakykatdyr. Ol Pilata Özüniň näme sebäpli «gelendigini», ýagny «dünýä» «gelendigini» habar berdi: «hakykata şaýatlyk etmek» üçin gelendigini, hem-de Onuň sesini eşidýän her bir adamyň «hakykatdan» bolýandygyny aýtdy. Pilat bilen Isanyň gürrüň eden «hakykat» sözi ýewreý dilindäki bir sözden gelip çykýar; ol «hakykat» diýip terjime edilýär we Köne Ähtde ýüz ýigirmi ýedi gezek duşýar. Şol ýewreý sözi (H571) inlis dilinde dürli sözler bilen terjime edilýär, emma Köne Ähtde togsan iki gezek «hakykat» diýip terjime edilendir. Bu söz, köp derejelerde örän çuň we kuwwatly sözleriň biridir.

Köne Ähtdäki “hakykat” diýip terjime edilýän söz üç ýewreý harpdan ybaratdyr, we ýewreý harplarynda her bir harpyň özüne mahsus kesgitlemesi bar; şonuň üçin harplardan emele gelen söz, sözüň ahyrky manysyny döretmek üçin her bir harpyň birleşen manylaryny özünde jemleýär. “Hakykat” sözi üç ýewreý harpdan düzülendir: ýewreý elipbiýiniň birinji harpyndan, ortadaky bir harpdan we ýewreý elipbiýiniň in soňky harpyndan. Köne Ähtde “hakykat” elipbiýiň birinji hem in soňky harplary, ortasynda bolsa bir harp bilen aňladylýar!

Bu Mukaddes Kitapdaky “ilkinji agzalma düzgüniniň” kesgitlemesidir. Bir tema ilkinji gezek görkezilende, ol sözüň in ähmiýetli salgysydyr; çünki söz tohum kimidir we bütün hekaýany emele getirmek üçin zerur bolan ähli DNK-ny özünde saklaýar. “Ilkinji agzalma düzgüninde” ikinji in möhüm salgylanma soňky salgylanmadyr, sebäbi başlangyç bilen ahyryň arasynda ýüze çykýan ähli hekaýalar şol ýerde bir-birine baglanyşdyrylýar. “Ähli Mukaddes Kitap kitaplary Ylhamda birleşýär we tamamlanýar,” we Ylham Mukaddes Kitabyň soňky kitabydyr.

Biziň göz önünde tutýan ýewreýçe “hakykat” sözi “Aleph” harpy bilen başlanýar, on üçünji harp “Mem”, ýigirmi ikinji we in soňky harp bolsa “Tav”dyr. Elbetde, bu harplaryň kesgitlemelerinde, haýsy dilçi ýüz tutulýandygyna baglylykda, dürli many öwürşinleri bar; emma olaryň umumy kesgitlemeleri örän manylydyr.

א (Aleph): Ybraý elipbiýiniň ilkinji harpy bolup, köplenç bitewilik bilen baglanyşdyrylýar hem-de Hudaýy we ebediligi aňladýar, Hudaý bilen ýaradylyşyň arasyndaky baglanyşygy alamatlandyrýar.

מ (Mem): Ýewreý elipbiýiniň on üçünji harpydyr we köplenç suw bilen baglanyşdyrylýar.

ת (Tav): Hebreý elipbiýiniň soňky harpy bolup, ol “nyşan” ýa-da “alamat” manysyny özünde saklaýar. Ol köplenç tamamlanýş düşüňjesi ýa-da ýaradylyşyň “möhüri” bilen baglanyşdyrylýar. Gadymy hebreý dilinde Tav harpy haç görnüşine eýe bolupdyr.

“Hakykat” diýip terjime edilýän we biziň garap duran ýewreý sözi üç harpdan ybaratdyr; olar bilelikde ebedi Hoş Habary aňladýar. Nähili? Eger üç perişdäniň habarlarynyň ebedi Hoş Habar bolandygyna düşüňýän bolsaňyz, muny aňsatlyk bilen tanap bilersiňiz. Bu tanalýandyr, sebäbi şol üç harpyň manylary üç perişdäniň habaryny aňladýar.

Ylhamyň on dördünji babyndaky ilkinji perişde baky Hoş Habary yglan edýär, soň bolsa bütün dünýä “Hudaýdan gorkmagy” we Ýaradana sežde etmek arkaly Ony şöhratlandyrmagy buýurýar. Şol üç harpdan birinjisiniň, ýagny (Aleph)-iň kesgitlemesi şeýle: “Ylahy, Baky Hudaý, we adamzadyň Ýaradyjysy hökmünde adamlaryň hormat-sarpa bilen gorkup, sežde etmeli Hudaýy.”

Alef birinji perişdäniň habaryny aňladýar.

Ikinji perişdäniň habary adamlary Wawilondan çykмага çagyryýar, Mukaddes Ruhun guýulyp berilýän wagtny görkezýär we Wawilonyň pitnesini aýan edýär. (Mem) harpy suw bilen baglanyşyklydyr, (Ruhun guýulyp berilmeginiň nyşany), hem-de ol elipbiýiň on üçünji harpydyr; on üç sany bolsa pitnäniň nyşany bolmak bilen, şeýlelikde Wawilony aňladýar. Mem ikinji perişdäniň habaryny aňladýar.

Üçünji perişde adamlary haýwanyň nyşanyny kabul etmekden duýdurýar, iki topar ybadat edijileri we Hudaýyň gaharyny kesgitleýär. (Taw)-yň kesgitlemesi onuň bir “nyşany” (haýwanyň nyşanyny) aňladýandygydyr; ol ýaradylyşyň möhürini (Hudaýyň möhürini) aňladýar. Harpyň özi haça meňzeş görnüşdedir. Taw üçünji perişdäniň habaryny aňladýar.

“Diri Hudaýyň möhri nämedir, Onuň halkynyň maňlaýlaryna goýulýan? Bu, perişdeleriň okaýyp bilýän, ýöne ynsan gözleriniň okaýyp bilmeýän alamatydyr; çünki heläk ediji perişde bu gutulyş alamatyny görmelidir. Düşünjeli akyly Rebbiň perzentlige alan ogullary bilen gyzlarynyň üstünde Kalwariýanyň haçynyň nyşanyny gördi. Hudaýyň kanunynyň bozulmagyndan gelip çykýan günä aýrylýar. Olar nikalaşma lybasyny geýendirler we Hudaýyň ähli buýruklaryna boýun egýän hem-de wepaly bolanlardyr.”

«Reb ähli buýruklaryny sözde-de, amalda-da ýerine ýetirmeýän hakykaty bilýänleri aklamaz». Maranatha, 243.

“hakykat” diýip terjime edilýän ýewreý sözi, hersiniň öz aýratyn kesgitlemesi bolan üç harpdan durýar. Şol üç kesgitleme, şol bir wagtda, üç perişdäniň habarlarynyň hem kesgitlemeleridir. Şeýle hem olar birinji perişdäniň habarynyň kesgitlemeleridir, çünki birinji perişdäniň habary Adventizmiň başlangyjyndaky habar bolupdy, üçünji perişdäniň habary bolsa Adventizmiň ahyryndaky habardyr. Isa ahyry başlangyç arkaly şekillendirýändigini sebäpli, birinji perişde üçünji

perişdäniň habarynyň ähli pygamberlik ýol belliklerine eýedir. Şeýle etmek bilen, şol üç ýewreý harpynyň kesgitlemeleri diňe bir üçünji perişdäniň habarynyň nyşanlaryna däl, eýsem birinji perişdäniň habarynyň hem nyşanlaryna öwrülýär.

Ylhamda Ýahýa şol wagtky zatlary ýazmaga buýruldy, we ol şeýle etmek bilen bir wagtda geljekde boljak zatlary hem ýazýardy. Ahyryny görkezmek üçin başlangyjy ýazga geçirdi. Örän aýdyň görnüşde, Ýedinji Gün Adventistlerine Milleritleriň habaryny, ýagny birinji perişdäniň habaryny, öwrenmek we wagyz etmek tabşyryldy. Şol hakykatlary we şol taryhy öwrenip hem-de wagyz edip, biz üçünji perişdäniň habaryny wagyz ederis we birinji perişdäniň taryhyny gaýtalarys.

“Hudaý bize täze bir habary bermeyär. Biziň ygylan etmeli zadymyz, 1843 we 1844-nji ýyllarda bizi beýleki ybadathanalardan çykaryp getiren habardyr.” Review and Herald, 1905-nji ýylyň 19-njy ýanwary.

“1840–1844-nji ýyllarda berlen ähli habarlara häzir täzeden täsirli güýç berilmelidir, çünki ugruny ýitiren köp adamlar bar. Bu habarlar ähli ýygnaklara ýetirilmelidir.” Manuscript Releases, 21-nji jilt, 437.

“1841, ‘42, ‘43 we ‘44-nji ýyllarda kabul eden hakykatlarymyz indi öwrenilmeli we wagyz edilmelidir.” Manuscript Releases, 15-nji tom, 371.

“Duýduryş geldi: 1842, 1843 we 1844-nji ýyllardaky habaryň gelen wagtyndan bäri gurup gelýän imanymyzyň binýadyny sarsdyrjak hiç bir zada ýol berilmeli däldir. Men bu habaryň içindedim, şondan bäri hem dünýäniň önünde durup, Hudaýyň bize beren ýagtysyna wepaly bolup gelýärim. Biz gün-günden Rebbi yhlasly dogma bilen gözläp, ýagtylyk gözlänimizde aýaklarymyzyň goýlan binýadyny terk etmegi niýet etmeyäris. Siz meniň Hudaýyň maňa beren ýagtysyny taşlap biljekdigimi pikir edýärsiňizmi? Ol Bakylygyň Gajasy ýaly bolmalydyr. Ol maňa berleninden bäri maňa ýol görkezýär.” Review and Herald, April 14, 1903.

Birinji perişdäniň habary we şol habaryň beýan edilen taryhy, käbir pygamberlik çäklendirmelerini nazara almak bilen, häzirki taryhymyz bilen meňzeşlik edýär hem-de ony aýdyň görkezýär. Şol iki taryh hem-de “hakykat” sözünü emele getirmek üçin Ylahy dilçi tarapyndan ulanylan üç harp arkaly beýan edilýär. Şeýle-de şol “hakykat” sözi ebedi Hoş Habary aňladýar.

Adwentizmiň başyndaky Milleritleriň taryhy birinji perişdäni aňladýar, Adwentizmiň ahryndaky we üçünji perişde arkaly görkezilýän taryh bolsa onuň bilen parallel taryhlardyr, emma olarda käbir tapawutlar bar.

Birinji perişde hökmiň açylyşyny ygylan edýär, üçünji perişde bolsa hökmiň ýapylşyny ygylan edýär. Adventizmiň taryhynyň açylan pygamberlik gurluşy onuň başlangyç taryhynda-da, ahyrky döwründe-de meňzeşdir. Iki ujunyň haýsy biri hem bolsun, taryhda ýüze çykýan üç perişdäniň üç basgançagyna eýerýändigini görkezilip bilner. Şeýle-de şol üç perişde şol üç harp hem bolup durýar. Şonuň üçin Adventizmiň iki ujundaky pygamberlik wakalarynyň yzygiderliligi üç perişdäniň üç basgançagyna esaslanýar; olar bolsa “hakykat” sözünü emele getirýän şol üç ýewreý harp bilen hem şekillendirilen ýol belgileridir.

Alfa Adventizmiň başlangyjydyr, Omega Adventizmiň soňydyr, ortadaky harp bolsa, on üçünji harp bolmak bilen, Adventizmiň başlangyjyndan ahyryna çenli gozgalaňyny şeýlelikde kesgitleýär.

Bize Hudaýyň ýolunyň nirede ýerleşýändigini barada görkezme berilýär:

Ýoluň, eý Hudaý, mukaddes ýerdedir: biziň Hudaýymyz ýaly şeýle beýik Hudaý kimdir?
Zebur 77:13.

Mukaddes ýerde biz Hudaýyň ýolunyň üç perişdäniň habarlaryndaky ýaly şol bir üç ädimdigini görýäris. Daşky howluda Hudaýdan gorky adamy sadaka getirmäge we aklanmany gazanmaga alyp barýar. Mukaddes bölümde mukaddeslenme, tütetgi gurbanlyk ojagy bilen aňladylyan doga durmuşy, görkezme çöreginiň stoly bilen aňladylyan öwreniş durmuşy we şemdanlar bilen aňladylyan hyzmat durmuşy arkaly şekillendirilýär. Iň Mukaddes Bölüm hökmi aňladýar. Birinji perişdäniň habarynda şekillendirilişi ýaly, biz Hudaýdan gorky eýe bolanymyzda, daşky howluda, haçyň düýbünde aklanmany gözleýäris. Biz aklananymyzda (dogruçyl edilende), mukaddes bölüm bilen aňladylyan mukaddeslenen durmuşyň täzeliginde (mukaddeslikde ösüşde) ýöreyäris. Mukaddes bölüm ikinji perişdäniň habary döwründe, Ýarygije gykylygy bilen utgaşyp, Milleritler tarapyndan ýerine ýetirilene mesihçiniň işini aňladýar. Aklanan we mukaddeslenen ýagdaýymyzda, Iň Mukaddes Bölüm bilen aňladylyan höküm üçin taýýarlanan bolýarys. Mukaddes ýeriň üç ädimi, beýleki zatlar bilen birlikde, üç ylahyçylyk adalgasyny—aklanma, mukaddeslenme we şöhratlanmany, şeýle hem üç perişdäniň habarlaryny aňladýar, we elbetde, şeýle hem “hakykat” sözünü emele getirmek üçin ulanylyan üç harpy hem aňladýar.

Mukaddes ýeriň howlusynda hem şol üç ädimiň hemmesini tapýarys. Mukaddes ýere girmegiň ilkinji ädimi, ilkinji perişdäniň üçünji perişdä laýyk gelşi ýaly, mukaddes ýeriň soňky ädimini hem şekillendirmelidir. Howludaky ilkinji ädim, delillendirilmegi aňladýan gurbanlygyň öldürilmegidir. Ikinji ädim, soňky ädimlerden öň ýagyň (günäniň) aýrylyan we gurbanlygyň tämizlenýän ýuwunýlyan gapydyr. Ýuwunýlyan gabyň suwy ikinji ädimiň bir aýratynlygydyr. Üçünji ädim bolsa, hakykatda ýakma gurbanlygydyr; ol Mesihiniň haçdaky hökmiň ýerine ýetirilene ýerini nusgalaýardy. Şol bir üç ädim mukaddes ýeriň ilkinji ädiminde hem bardyr, edil şol bir üç ädim ilkinji perişdäniň habarynda bolşy ýaly. Alfa we omega ýörelgesi mukaddes ýeriň içinde bardyr; edil ol üç perişdäniň habarlarynda bolşy ýaly, “hakykat” sözünü düzýän harplarda hem bardyr.

2300 ýyllyk pygamberlik hem hut şol bir gurluşa eýedir. Bu pygamberlik üç perman bilen başlap, 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda üçünji perişdäniň habarynyň gelmegi bilen tamamlandy. Bu pygamberlik baş sany pygamberlik çyzgysyny öňe sürýär, we 2300 ýyllyk pygamberligiň başyndaky taryh şol baş pygamberligiň her biriniň ahyrky taryhyny aňladýar. Doly 2300 ýyllyk pygamberligiň başlangyjy we soňy üç perman bilen baglydyr, we ol üç habar bilen tamamlanýar.

Beýannamanyň miladydan öňki 457-nji ýylda başlanmagy kynçylykly döwürde bolup geçdi we ýehudylaryň yza dolanyp, ybadathanany hem-de şäheri täzeden gurmagyna mümkinçilik berdi. Öňünden aýdylanlara laýyklykda, miladydan öňki 457-nji ýylda başlanan işden 49 ýyl soň, ol kynçylykly döwürde tamamlandy. Kyrk dokuz ýylyň başlangyjy kyrk dokuz ýylyň soňuny şekillendirýär.

Miladdan öňki 457-nji ýyl, Mesihniň çokundyrylyşynda ýaglananlygyny görkezýän pygamberligiň başlangyjyny belleýär. Onuň ýaglananlygy, miladdan öňki 457-nji ýylda gadymy Ysraýylyň göni manydaky Iýerusalimi täzeden gurmak üçin ýygnaýyşy ýaly, Täze Iýerusalimiň, Köne Iýerusalimiň däl, raýatlary boljak bir halky ýygnamak işiniň başlangyjyny belledi.

B.e.ö. 457-nji ýyl hem Mesihniň haçda haça çüýlenjekdigini görkezýän pygamberligiň başlangyjyny belleýär. Waýt uýa haçyň taryhyny 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndaky Uly Lapkeçlik bilen bir hatara goýýar, şeýle hem Gyzyly deňzinden geçiliş taryhyny Uly Lapkeçlik bilen deňleşdirýär. B.e.ö. 457-nji ýylda Ýewreýleriň Gyzyly deňziniň ýanyndaky lapkeçligini, Adventistleriň Uly Lapkeçligini, şägirtleriň haç başyndaky lapkeçligini we b.e.ö. 457-nji ýylda Ezranyň lapkeçligini öňünden alamatlandyran bir lapkeçlik boldy.

«Ezra köp sanly adamyň Iýerusalime gaýdyp gelmegine garaşypdy, emma çagyryşa seslenenleriň sany lapykeç ediji derejede az boldy. Öýleri we ýerleri edinenleriň köpüsiniň bu emläkleri pida etmäge hiç bir islegi ýokdy. Olar rahatlygy we amatly durmuşy söýýärdiler hem-de şol ýerde galmaga doly kanagat edýärdiler. Olaryň mysaly, başga ýagdaýda iman bilen öňe barýanlar bilen ykballaryny birleşdirmegi saýlap biljek beýlekilere päsgelçilik boldy».

Prophets and Kings, 612.

Miladydan öňki 457-nji ýyl hem gadymy Ysraýylyň Hudaý tarapyndan terk ediljekdigini we hoş habaryň milletlere ýetiriljekdigini görkezýän pygamberligiň başlangyjyny belleýär; şeýlelikde, aýratynlykda gadymy Ysraýyl üçin niýetlenen 490 ýyllyk aýratyn synag möhletiniň soňuna ýşarat edýär. Şonuň üçin miladydan öňki 457-nji ýyl olaryň synag möhletiniň başlangyjyny, miladydan soňky 34-nji ýyl bolsa olaryň synag möhletiniň soňuny belleýär; bu bolsa Adventizmiň synag möhletiniň 1844-nji ýylda başlanandygyny we Ýekşenbe kanunynda tamamlanýandygyny nusgalaýar.

2300 ýyllyk pygamberlikde ýene birnäçe içerki wagt pygamberlikleri bar, ýöne olaryň hemmesi Alfa bilen Omeganyň möhürini göterýär. Olaryň başlangyçlary olaryň ahyrlaryny şekillendirýär.

Gadymy Ysraýylyň Hudaýyň kanunynyň amanatçylary edilendigini we häzirki zaman Ysraýylyň diňe bir Onuň kanunynyň däl, eýsem Onuň pygamberlikleriniň hem amanatçylary edilendigini bellemek möhümdir. Reb gadymy Ysraýyl bilen äht baglaşanda, olary iki daş tagtada ýazylyan On tabşyrygyň amanatçylary etdi. Ol häzirki zaman Ysraýyl bilen Millerçi taryhynda äht baglaşanda bolsa, 1843 we 1850-nji ýyllaryň pioner çyzgylary arkaly görkezilen Habakugyň iki tagtasynda şekillendirilişi ýaly, olary Öz pygamberlik sözüniň amanatçylary etdi. Gadymy Ysraýylyň başlangyjy häzirki zaman Ysraýylyň başlangyjyny şekillendirýär.

Reb öz halky bolan Ysraýyly çagyrdy we mukaddes bir amanaty olara ynanmak üçin olary dünýäden aýyrdy. Ol olary Öz kanunynyň eminetdarlary etdi; we olaryň üsti bilen adamzadyň arasynda Özüni tanamak baradaky bilimi gorap saklamagy maksat edindi. Olar arkaly asmanyň nury ýeriň garaňky künjeklerine saçmalydy, we ähli halklara ýüzlenip, olary butparazlykdan ýüz öwürüp, diri we hak Hudaýa gulluk etmäge çagyryýan bir ses eşdirmelidi.

Eger ýewreýler özlerine ynanylan amanada wepaly bolan bolsadylar, olar dünýäde bir güýç bolardylar. Hudaý olaryň goragy bolardy we Ol olary beýleki ähli milletlerden ýokara

galdyrardy. Onuň gudraty we hakykaty olar arkaly aýan edilip, olar Onuň akyly hem mukaddes hökümranygynyň astynda, Onuň dolandyryşynyň butparazlygynyň her bir görnüşinden üstünligini görkezýän nusga bolup öňe çykarardylar. Emma olar Hudaý bilen baglaşan ähtlerine wepaly bolmadylar. Olar beýleki milletleriň butparaz döp-dessurlaryna eýerdiler; we öz Ýaradanynyň adyny ýer ýüzünde öwgä öwürmegiň ýerine, ony ýigrenje getirdiler.

“Şeýle-de, Hudaýyň maksady berjaý edilmelidir. Onuň isleginiň bilimi dünýä ýetirilmelidir. Hudaý Öz halkynyň üstüne sütemiň elini getirdi we olary milletleriň arasynda ýesir hökmünde dargatdy. Jebirde olaryň köpüsi öz günälerini toba etdiler we Rebbe ýüz tutdular. Şeýlelikde, butparaz ýurtlaryň arasynda dargadylan olar hakyky Hudaý baradaky bilimi giňden ýaýratdylar.

“Şu günde, Tanrı, kadim Ísrail’i çağırdygy gibi, kendi kilisesini de yeryüzünde bir ıřık olarak durmaya çağırmıřtır. Güçlü hakikat satırıyla,—birinci, ikinci ve üçüncü meleğın mesajlarıyla,—bir halkı kiliselerden ve dünyadan ayırmıř, onları Kendisine kutsal bir yakınlık içine getirmek istemiřtir. Onları Kendi yasasının emanetçileri kılmıř ve bu zaman için peygamberliğın büyük hakikatlerini onlara tevdi etmiřtir. Kadim Ísrail’e emanet edilmiř kutsal ilahî beyanlar gibi, bunlar da dünyaya iletilmek üzere verilmiř kutsal bir emanettir.”

Pygamberlik sözi ilkinji periřdäniň öz habaryny «her bir millete, tire-taýpa, dile we halka» ýetirmegini ygylan edýär. Şol bir üç gatly habaryň bir bölegini emele getirýän we häzirki wagıt üçin niýetlenen üçünji periřdäniň duýduryşy hem şonça-da giň gerimde ýaýradylar. Üstünde «Hudaýyň buýruklary we Isanyň imany» diýen ýazgy bolan baýdak ýokary galdyrylmalydyr. Birinji we ilkinji habarlaryň güýji üçünjisinde güýçlendirilmelidir. Ol pygamberlikde asmanyň ortasynda uçup barýan bir periřde tarapyndan gaty ses bilen ygylan edilýän görnüşde beýan edilýär we ol bütün dünýäniň ünsüni özüne çeker.

Ölümlülere gönükdirilen iň gorkunç duýduryş üçünji periřdäniň habarynda jemlenendir. Bu, Hudaýyň rehim-şepagata gatyşdyrylmadyk gazabyny inderýän nähili elhenç günä bolmaly. Emma adamlar bu möhüm mesele barada garaňkylykda goýulmaýar; wagşy haýwana we onuň keşbine ybadat etmeklige garşy duýduryş Hudaýyň hökümleriniň inmeginden ozal dünýä berilmelidir, şeýdip hemmeler hökümleriň näme sebäpli inderilýändigini bilsinler we gutulmaga mümkinçilik tapsynlar.” Signs of the Times, January 25, 1910.

Habakuk kitaby-nyň ilkinji bapynyň berjaý edilmegi hökmünde iki tagtanyň taýýarlanylmagy birnäçe pygamberlikleriň berjaý bolmagy bolupdy.

Men öz garawul ýerimde duraryn, diňiň üstünde öz ýerimi alaryn; Onuň maňa näme diýjekdigini, we men ýazgarylanymda näme jogap berjegimi görmek üçin garap duraryn. Reb maňa jogap berip diýdi: «Görýän zadyňy ýaz, ony tagtalarda aýdyň et, ony okaýan ylgaý geçip bilsin. Çünki bu görnüş heniz bellenen wagıt üçindir; emma ahyrynda ol sözlär we ýalan sözlemez. Gijä galsa-da, oňa garaş; çünki ol hökman geler, gijä galmaz.»

Ine, onuň göterilen göwni öz içinde dogry däl; emma dogry adam öz imany arkaly ýaşar. Habakuk 2:1–4.

1843-nji ýyldaky öňbaşçy chartynyň hem-de 1850-nji ýyldaky öňbaşçy chartynyň taýýarlanylmagy pygamberligiň ýerine ýetirilmegi boldy. Habakkukyň Tablalarynyň öwrenilmegi munuň üçin ýeterlik subutnama berýär. Emma Habakkukdaky bu parçanyň çekişmämiziň şu nokadyna möhüm goşandy bar.

“Men 1843-nji ýylyň çyzgysynyň Rebbiň eli bilen ugrukdyrylandygyny, onuň üýtgedilmeli dældigini gördüm; sanlaryň Onuň isleýşi ýalydygyny; Onuň eliniň sanlaryň käbirindäki bir ýalňyşy basyp örtendigini, şeýlelikde Onuň eli çekilip alynýança hiç kimiň ony görüp bilmändigini gördüm.” Early Writings, 74, 75.

1843-nji ýyldan soň Reb başga bir chart taýýarlamağa görkezme berdi, ýöne birinjisi — 1843-nji ýylyň charty — ylhamdan başga zat bilen üýtgedilmeli däl.

“Men hakykatyň tablalaryda aýdyň görkezilmelidigini gördüm, çünki ýer ýüzüniň özi-de, onuň dolulygy-da Rebbiňkidir; şonuň üçin ony aýdyň etmek üçin zerur serişdeler gaýgyrlylmaly däl. Men köne çyzgynyň Reb tarapyndan ugrukdyrylandygyny gördüm, we ylham arkaly bolmasa, ondaky ýekeje hem san üýtgedilmeli däl. Men şol çyzgydaky sanlaryň Hudaýyň isleýşi ýaly bolandygyny gördüm, we Onuň eliniň olaryň käbirindäki bir ýalňyşy örtüp-gizländigini, şonuň üçin Onuň eli aýrylýança hiç kimiň ony görmezligi üçin şeýle edendigini gördüm.” Spalding and Magan, 2.

1850-nji ýylyň çyzgysyny taýýarlan Nikols dogan bilen bile ýaşayan döwründe, ol şol çyzgyny düzen wagty, Waýt uýsa 1850-nji ýylyň çyzgysyny Mukaddes Kitapda görendigini aýtdy.

“Men dogan Nikols doganyň çap eden çyzgysynda Hudaýyň bardygyny gördüm. Men Mukaddes Kitapda bu çyzgy barada pygamberligiň bardygyny gördüm; eger bu çyzgy Hudaýyň halky üçin niýetlenen bolsa, eger ol biri üçin ýeterlik bolsa, başgasy üçin hem ýeterlikdir; eger biri has uly ölçegde täze çyzgynyň çekilmegine mätäç bolan bolsa, onda hemmeler hem edil şonça mätäçdir.” Manuscript Releases, 13-nji tom, 359.

Хабаккука: «Аяны жазып қой, әрі оны кестелердің үстіне анық етіп түсір»,— деп әмір етілген еді. Хабаккуқтың екі кестесі Құдайдың Адвентизммен жасаған келісімінің нышаны болды; өйткені Ол оларды Өз пайғамбарлықтарының сақтаушылары еткен-ді, дәл сол сияқты көне Израилмен келісімге кіріп, заңның екі кестесін беріп, оларды заңның сақтаушылары болуға жауапты етіп тағайындағаны тәрізді. Алайда Хабаккук аянды анық етпек болған сол кестелерге қатысты табынушылардың екі тобын айқындайды. Бір тобы — «жаны тәкаппарланған» әрі «тура емес» деп сипатталатындар; ал екінші тобы — «әділдер» деп танылатын, «өз сенімі арқылы тіршілік ететіндер».

Habakugyň mazmuny, aklananlaryň iki ýazgy tagtasy bilen şekillendirilişi ýaly pygamberlik Sözüne esaslanýan imanda ýaşandyklaryny görkezýär; şonuň üçin-de aklanmadyklar Adventizmiň başlangyçlaryny ret edendirler. Meniň öňe sürmek isleýän nokadym, birneme wagt öň garap geçen bir bölegimize esaslanýar. Ol şeýle diýýär:

“Emma mukaddes ýer, 2300 gün, Hudaýyň buýruklary we Isanyň imany ýaly mowzuklar geçen Advent hereketini düşündirmek, häzirki ýagdaýymyzyň nämedigini görkezmek, şübhe

edýänleriň imanyňy berkitmek hem-de şöhratly geljege ynamly kepillik bermek üçin kämil derejede laýykdyr. Men muny köp gezek gördüm: habarçylar esasan şu mowzuklaryň üstünde durmalydyrlar.” Early Writings, 63.

Biz ýaňy bu dört hakykatyň hemmesini gözden geçirdik: mukaddes ýer, 2300 gün, Hudaýyň tabşyryklary we Isanyň imany. Biz bu dört hakykatyň hemmesini “geçen Advent hereketini düşündirmek we häzirki ýagdaýymyzyň nämedigini görkezmek üçin örän takyk hasaplanan” hakykat çarçuwasynyň içine ýerleşdirdik. Ol çarçuwa “ilkinji agzalma düzgüni” bolup, Ol Alfa bilen Omeganyň goludyr, hem-de hakykatyň çarçuwasydyr, çünki “hakykat” sözi özüniň içinde Adventizmiň başlangyjyny düşündirmek üçin niýetlenen “häzirki hakykat” diýip görkezilen şol dört hakykatyň hemmesindäki ýaly şol bir goly özünde saklaýar.

Eger başga hiç zat bolmasa-da, bu biziň seredip duran “hakykat” diýip terjime edilen sözün baky hoş habaryň gurluşydygyny, soňky duýduryş habarynyň gurluşydygyny, üçünji perişdäniň habarynyň gurluşydygyny we Isa Mesihniň Aýanlygynyň uly bir bölegidigini aňladýar.

Ylhamyň birinji babyndaky ilkinji üç aýatda Isa Mesihniň Ylhamy hökmünde görkezilen in soňky duýduryş habary Ylhamyň ahyrynda ikinji gezek şaýatlyk edilýär. Ylhamyň ahyry Köne Ähtiň ilkinji aýatlaryna hem-de Köne Ähtiň soňky aýatlaryna hem şaýatlyk edýär. Şol dört salgylanma bilen, pygamberlik çyzygynyň üstüne pygamberlik çyzygyny goýmak baradaky ylahy düzgüni ulanyp, in soňky duýduryş habarynyň Ýaradanyň Öz ýaradylan barlyklary bilen bolan gatnaşyklaryna degişlidigini netije çykarmak bolýar. Ol Onuň ýaradyjy güýjüne degişlidir. Ol Onuň ýaradyjy güýjüniň Öz ybadathanasyna nähili ýetirilýändigine degişlidir. Ol ahyry başlangyç bilen birmeňzeşdirýän Ylahylygyň häsiýetine degişlidir. Bu synag möhletiniň ýapylmagynyň edil ön ýanynda gelyän we mundan-da giň manyly habardyr. Bularyň hemmesi bilelikde garalanda, ol Hudaýyň ýaradyjy güýji hakyndadyr! Onuň ýaradyjy güýjüniň ilkinji agzalyşy bolsa Döreýşiň birinji babynda, birinji aýatdan başlap ikinji babyň üçünji aýatyna çenli ýerleşýär.

Başda Huda asman bilen ýeri ýaratdy. Ýer bolsa şekilsizdi we boşdy; hem-de çuňlugyň ýüzünde garaňkylyk bardy. Hudaýyň Ruhý suwlaryň ýüzünde hereket edýärdi.

Hudaý aýtdy: «Ýagtylyk bolsun»; ýagtylyk boldy. Hudaý ýagtylygyň gowy bolandygyny gördi; Hudaý ýagtylygy garaňkylykdan aýyrды. Hudaý ýagtylyga Gündiz diýip at berdi, garaňkylygy bolsa Gije diýip atlandyrdy. Şeýlelikde agşam boldy, ertir boldy — ilkinji gün.

Soňra Hudaý aýtdy: «Suwlaryň ortasynda bir giňişlik bolsun, ol suwlary suwlardan aýyrsın». Hudaý giňişligi ýaratdy-da, giňişligiň aşagyndaky suwlary giňişligiň ýokarsyndaky suwlardan aýyrды. Şeýle-de boldy. Hudaý giňişlige Gök diýip at goýdy. Agşam boldy, ertir boldy — ikinji gün.

Soňra Hudaý aýtdy: «Asman astyndaky suwlar bir ýere jemlensin we gury ýer görünsün». Şeýle-de boldy. Hudaý gury ýeri Ýer diýip atlandyrdy; suwlaryň jemlenen ýerine bolsa Deňizler diýdi. Hudaý munuň ýagşydygyny gördi. Soňra Hudaý aýtdy: «Ýer ot-çöpi, tohum berýän ösümligi we öz görnüşine görä miwe berýän, tohumy öz içind bolan miweli agajy ýetişdirsin». Şeýle-de boldy. Ýer ot-çöp, öz görnüşine görä tohum berýän ösümlük we öz görnüşine görä miwe berýän, tohumy öz içind bolan agajy öndürdi. Hudaý munuň

ýagşydygyny gördi. Agşam boldy, ertir boldy — üçünji gün.

Soňra Hudaý şeýle diýdi: «Gündizi gijeden aýyrmak üçin asman giňişliginde ýşyklar bolsun; olar alamatlar, möwsümler, günler we ýyllar üçin hyzmat etsinler. Olar ýer ýüzüne ýagtylyk bermek üçin asman giňişliginde ýşyklar bolsun». Şeýle-de boldy. Hudaý iki uly ýşyk ýaratdy: gündize höküm sürmek üçin ulyragyny, gijä höküm sürmek üçin kiçirägin; ýyldyzlary-da ýaratdy. Hudaý olary ýer ýüzüne ýagtylyk bermek, gündize we gijä höküm sürmek, ýagtylygy garaňkylykdan aýyrmak üçin asman giňişliginde ýerleşdirdi. Hudaý munuň gowy bolandygyny gördi. Agşam boldy, daň atdy — dördünji gün.

Soňra Hudaý aýtdy: “Suwlar janly, hereket edýän mahluklary bol çykarsyn, guşlar hem asman giňişliginde, ýeriň üstünde uçsun.” Hudaý uly deňiz haýwanlaryny we suwlaryň öz görnüşlerine görä bol çykaran her bir janly, hereket edýän mahlugy, şeýle hem her bir ganatly guşy öz görnüşine görä ýaratdy; Hudaý munuň ýagşydygyny gördü. Hudaý olara ak pata berip, şeýle diýdi: “Ösüň, köpeliň we deňizlerdäki suwlary dolduryň; guşlar hem ýerde köpelsin.” Şeýlelikde agşam boldy, ertir boldy — bäşinji gün.

Soňra Hudaý aýtdy: «Ýer öz görnüşine görä janly-jandarlary, mallary, süýrenijileri we ýer ýüzüniň wagşy haýwanlaryny öz görnüşine görä çykarsyn». Şeýle-de boldy. Hudaý ýer ýüzüniň wagşy haýwanlaryny öz görnüşine görä, mallary öz görnüşine görä we ýerde süýrenýän zatlaryň hemmesini öz görnüşine görä ýaratdy. Hudaý munuň gowy bolandygyny gördi. Soňra Hudaý aýtdy: «Geliň, adamy Öz keşbimize görä, Öz meňzeşligimize görä ýaradalyň; goý, olar deňizdäki balyklara, howadaky guşlara, mallara, bütin ýer ýüzüne we ýerde süýrenýän ähli süýrenijilere hökümrowanlyk etsinler». Şeýlelikde Hudaý adamy Öz keşbinde ýaratdy; ony Hudaýyň keşbinde ýaratdy; olary erkek we aýal edip ýaratdy. Hudaý olara ak pata berdi, we Hudaý olara aýtdy: «Önümlü boluň, köpelip artuň, ýer ýüzüni dolduryň we ony boýun egdiriň; deňizdäki balyklara, howadaky guşlara we ýer ýüzünde hereket edýän ähli janly-jandarlara hökümrowanlyk ediň». Soňra Hudaý aýtdy: «Ine, Men size bütin ýer ýüzündäki tohum berýän ähli otlary, şeýle hem tohumly miwe berýän ähli agaçlary berdim; olar size iýmit bolar. Emma ýer ýüzüniň ähli wagşy haýwanlaryna, howadaky ähli guşlara we ýerde süýrenýän, içinde ýaşayyş bolan ähli zatlara iýmit hökmünde ähli ýaşyl otlary berdim». Şeýle-de boldy. Hudaý Öz eden zatlarynyň hemmesine garady, we ine, olar juda gowy eken. Agşam boldy, daň atdy — altynjy gün boldy. Şeýlelikde asmanlar, ýer we olaryň ähli goşuny tamamlady. Hudaý ýedinji günde Öz eden işini tamamlady; we ýedinji günde Öz eden ähli işinden dynç aldy. Hudaý ýedinji güne ak pata berdi we ony mukaddes etdi; çünki Hudaýyň ýaradyp eden ähli işinden şol günde dynç aldy. Gelip çykyş 1:1–2:3.

Öňki áyatlar bütin ýaradylyşyň şaýatlygyny beýan edip, Hudaýyň sözünüň ýaradýan güýje eýedigini nygtaýar.

Goý, bütin ýer Rebden gorksun; dünýäde ýaşaýanlaryň hemmesi Onuň önünde haýran galyp, hormat bilen dursun. Çünki Ol aýtdy, we boldy; Ol buýurdy, we berk durdy. Zebur 33:8, 9.

Dünýäni ýaradan şol bir dördijilik güýji adamlary özgertmek üçin Mesih tarapyndan ulanylýar.

Älemleri barlyğa çagyran dördijä kuwwat Hudaýyň sözünüň içindedir. Bu söz güýç berýär; ol ýaşayyş döredýär. Her bir buýruk bir wadadyr; erk tarapyndan kabul edilip, janyň içine

siňdirilende, ol Öräniçsiz Olanlygyň ýaşayşyny özü bilen getirýär. Ol tebigaty özgertýär we jany Hudaýyň keşbinde täzedan döredýär.

Şeýlelikde berilýän ýaşayş hem edil şonuň ýaly saklanylýar. “Adam Hudaýyň agzyndan çykýan her bir söz bilen ýaşar” (Matta 4:4). Education, 126.

Isa Mesihniň Ýlhamy Hudaýyň Sözüniň adamlara nähili ýetirilýändigine aýratyn ähmiýet berýär. Ol Atadan Ogla, Oguldan bir perişdä, perişdeden bolsa ony ýazyp alýan we ýygnaqlara iberýän pygambere gelýär. Ýlham kitabyň başynda we ahyrynda beýan edilen bu aragatnaşyk tertibi, şeýle hem Ýakubyň merdiwanasy arkaly, perişdeleriň merdiwana boýunça ýokary galyp, aşak düşýändigini bilen şekillendirilýär. Şeýle-de ol, Zeharyýanyň mukaddes ýere ýagy getirýän iki altyn turbasy bilen görkezilýär. Hudaý bilen adamyň arasyndaky aragatnaşyk tertibi Mukaddes Kitap pygamberliginiň bir temasydyr, we iberilýän habarda älemi ýaradan dörediji güýç bar. Ýlhamyň birinji babyndaky bu aragatnaşyk tertibinde, ýygnaqlara gowşurylýan habaryň laodikialyny filadelfialyga öwürmäge güýjüniň bardygyna düşünilmelidir.

Köne Ähtiň ýa-da Täze Ähtiň başlangyjyna hem, ahyryna hem seretsek, şol bir habardyr. Hudaý soňky duýduryş habaryny ýetirýär, we eger-de ony eşidenler diňläp, saklasalar, ol habarda Hudaýyň ýaradyjy güýji bardyr. Muny amala aşyran habar Alfa bilen Omeganyň ylahy gurluşynyň çäginde ýerleşdirilendir. Başlangyç, orta we ahyr. Bileleşip “hakykat” diýen sözi emele getirýän üç ýewreý harpy ebedi Hoş Habardyr, we şol harplar bilen olaryň manylary, şeýle hem olaryň biri-biri bilen birleşenlerinde emele getirýän söz, ýörelgäni hem, Alfa bilen Omega bolany hem alamatlandyrýar. Bu, Onuň ýaradyjy güýjüni nygtaýar. Ýaradylyş hekaýasynyň soňky üç sözünüň her biri, “hakykat” diýen sözi düzýän üç harpyň tertibinde başlanýar.

Ýaradylyş wakasynyň ahyrky bölegini emele getirýän üç söz bilelikde “hakykat” diýen sözi emele getirýän üç harp bilen başlanýar. Aýatyň soňky üç sözi yzygiderlilikde א (Aleph), מ (Mem) we נ (Tav) harplary bilen başlanýar. Bu üç söz “Hudaý”, “ýaratdy” we “ýasady” diýip terjime edilýär. Bu üç sözüň her biri hem şol tertipde א (Aleph), מ (Mem) we נ (Tav) harplary bilen başlanmak arkaly ýaradylyş beýanynyň kämilligini we tertipliligini has-da nygtaýar. Bu nagys ýahudy düşündirişçileri tarapyndan ýewreýçe mätiniň gyzykly dil aýratynlygy hökmünde bellenenip geçilendir.

Ýaradylyşygyň hekaýasy “başda” diýen sözler bilen başlanýar we Alfa bilen Omegany, başlangyjy we soňuny, birinji we ahyrkyny aňladýan üç söz bilen tamamlanýar. Gelip çykyş kitabyň şaýatlygynda beýan edilen döredijilik güýji ajaýyp dilçiniň goly bilen başlanýar we tamamlanýar.

Bir zadyň ahyryny şekillendirýän onuň başy, pygamber Ýahýanyň nygtaýan zady bolupdy; ol şol wagtda bolan zady ýazmak bilen, şol bir wagtda boljak zady-da ýazýardy.

Köne Ähdiň ahyrynda şekillendirilen Ilýanyň soňky duýduryş habary, Ýekşenbe güni baradaky kanun krizisiniň we golaýlaşýan ahyrky ýedi belanyň çäginde, şol bir pygamberlik ýörelgesini görkezýär.

“Ilkinji agzalmagyň kanuny” we onuň aňladýan ähli zady “häzirki hakykatyň” ýerleşdirilmeli “çäkçüwesi” bolup durýar. Şol çäkçüwe, Hudaýyň sypatlarynyň biri hem bolan “ilkinji

agzalmagyň kanunydyr”.

Adwentizmiň başlangyjyny görkezýän Danyýel kitabynda we Adwentizmiň ahyryny görkezýän Ylham kitabynda, birinjiniň ahyry görkezýändigini ýörelgesi bilen oňa seredenimizde, haýran galdyryjy meňzeşlikleri tapýarys. Danyýel kitaby «gizlin zatlary ajaýyp sanap çykaryjy» diýen manyny berýän Palmoni adyny ulanmak bilen, Isanyň bir häsiýetini öňe sürýär. Danyýel şeýle hem Isany baş perişde Mikaýyl hökmünde tanyşdyrýar. Ýahýa Danyýeliň edişi ýaly etmäge ulanylýar, we ol matematikanyň ussadyň ýa-da perişdeleriň ýolbaşçysyny däl-de, eýsem diliň ussadyň görkezýär. Isany elipbiýiň ussady hökmünde göz önünde tutanymyzda, Mukaddes Kitabyň iň uzyn baby bolan Zebur 119-y göz önünde tutmalydyrys.

Zebur 119 elipbiý tertipli akrostihdir, ýagny sekiz aýatdan ybarat her toplumyň ilkinji harplary birmeňzeş harp bilen başlanýar. Ibrany elipbiýinde ýigirmi iki harp bar, şonuň üçin sekiz aýatdan ybarat ýigirmi iki bölüm bardyr. Her bölüm elipbiýdäki harplaryň tertibi boýunça degişli harp bilen başlanýar, ondan soň bolsa şol harpa degişli edilen sekiz aýadyň her biri-de şol harp bilen başlanýar. Her harp üçin sekiz aýat bardyr; şeýlelikde, sekiz aýat bilen Ibrany elipbiýiniň ýigirmi iki harpyny köpeltsek, bir ýüz ýetmiş alty setir emele gelýär. Bu mezmur tertibiň Hudaýy bolan Hudaýa boýun bolmagy nygtaýar (şonuň üçin hem onuň akrostih guruluşy bar), bulaşyklygyň Hudaýyna däl.

Zebur 119-da ileri tutulýan ýene bir esasy tema, Hudaýyň Sözüniň ähli zat üçin ýeterlikdigi baradaky çuň hakykatdyr. Bu mezmurda Hudaýyň Sözüne degişli sekiz dürli at ulanylýar: kanun, şaýatlyklar, görkezmeler, düzgünnamalar, buýruklar, hökümler, söz we hökümler. Aýatlaryň tas hemmesinde Hudaýyň Sözi agzalýar. Zebur 119 diňe bir Mukaddes Ýazgylaryň häsiýetini tassyk etmeýär, eýsem Hudaýyň Sözüniň Hudaýyň Özüniň hut häsiýetini şöhlelendirýändigini hem tassyk edýär. Zebur 119-da beýan edilýän Hudaýyň şu häsiýetlerine üns beriň:

1. Dogrulyk (7, 62, 75, 106, 123, 138, 144, 160, 164, 172-nji aýatlar)
2. Ynamdarlyk (42-nji aýat)
3. Hakykatçylyk (43, 142, 151, 160-njy aýatlar)
4. Wepalylyk (86-njy aýat)
5. Üýtgemezlik (89-njy aýat)
6. Bakylyk (90, 152-nji aýatlar)
7. Nur (105-nji aýat)
8. Paklyk (140-njy aýat)

Mezmur iki bereket beýany bilen açylýar. Ýollary kemçiliksiz bolanlar, Hudaýyň kanunyna görä ýaşayanlar, Onuň hökümlerini berjaý edip, Ony bütün ýüregi bilen gözleýänler “bagtlydyrlar”. Ine, bu beýik Mezmurda biziň üçin bolan sapaklar şulardyr. Hudaýyň Sözi bizi paýhasly etmäge, dogrulykda terbiýelemäge we her bir ýagşy iş üçin doly taýynlamaga ýeterlikdir (2 Timoteos 3:15–17).

Elbetde, Zebur 119 dini dünýäde ep-esli derejede çözülmän galýan bir meseläniň bir bölegidir. Bu mesele Mukaddes Kitabyň ortaky aýatynyň haýsydygy hem-de Mukaddes Kitabyň ortaky babyň haýsydygy bilen baglanyşyklydyr. Internetde gözleseňiz, haýsy Mukaddes Kitaby ulanýandygynyza we şuna meňzeş beýleki ýagdaýlara daýanýan dürli jeddeleri taparsyňyz. Bu jedelde öňe sürülýän her bir garaýşyň meselesi şundan ybaratdyr: Mukaddes Kitabyň ortasynyň nämedigi, ýagny bir aýat bolsun ýa-da bir bap bolsun, muny Mukaddes Kitabyň adam okuwçysy ýa-da tankytçysy däl-de, eýsem Mukaddes Kitabyň Awtory kesgitlemelidir.

Mukaddes Kitap hemme zadyň başlangyjynyň we soňunyň bardygyny öwredýär. Her zadyň öz wagty bar.

Her zadyň öz wagty, asmanyň astyndaky her bir maksadyň hem öz möhleti bardyr: dogulmagyň wagty bar, ölmegiň wagty bar; ekmeğiň wagty bar, ekilen zady goparmagyň wagty bar. Wagyzçy 3:1, 2.

Dogulmagyň bir wagty we ölmegiň bir wagty bar, emma durmuşmyzyň başlangyjy bilen soňunyň arasynda geçýän ýaşaýyş hem bar. Dogluş wagt taýdan gysga bir pursatdyr, edil şonuň ýaly ölüm hem. Ýaşaýyş ortalykdyr we, adatça, biziň dogulýan wagtymyz bilen ölýän wagtymyzdan has köp taryh onuň bilen bagly bolýar.

“Ilkinji gezek agzalma düzgüni” boýunça orta bölüm, adatça, birinji we soňky bölümlerden has köp şaýatlyk öz içine alýar. Mukaddes Kitapdan ýekeje aýaty ýa-da baby gözläp tapyp, ony orta diýip kesgitlemek — hatda başlangyç bilen soňuň, esasan, wagt nokatlary bolýandygyna garamazdan hem — Mukaddes Kitabyň delillerini äsgermezlik etmekdir; çünki orta, adatça, bir wagt döwüridir. Elbetde, başlangyç, soň we orta biri-biri bilen ylalaşar, emma köplenç ahýrdaky şol birmeňzeş ýol belgisi başlangyjyň tersidir.

Isa Mesihi Ýahýa Çokundyryjyny Ylýas diýip tanatdy, we olaryň ikisi-de pygamberlikdäki şol bir wakalar yzygiderliligini görkezýärler; emma Ylýas, ony zyndana taşlap öldürmäge çalyşan erbet bir aýal (Izebel) tarapyndan yzarlanýardy, ýöne ol muny hiç wagt başarmady. Ylýasnyň nyşany bolan Ýahýany bolsa, ony zyndana taşlap öldürmäge çalyşan erbet bir aýal (Gerodiýa) gözläp tapdy, we muny etdi. Ylýas bilen Ýahýa biri-biriniň ornuny tutýan nyşanlardyr, emma olaryň käbir pygamberlik häsiýetleri biri-birine garşy häsiýetlerdir, şonda-da olar biri-birine parallel gelýärler. Ylýas hiç wagt ölmedi, Ýahýa bolsa öldi. Biri-biri bilen sazlaşýan pygamberlik ýol belgileriniň köplenç garşylyklydygyna düşünmek, görmek isleýänlere Mukaddes Kitabyň ortasynyň Zebur 118-digini görmäge mümkinçilik berýär.

Biz şu ýerde kesgitläp gelen ilkinji agzalma kadasynyň ýörelgesini ulananymyzda, Mukaddes Kitabyň ortasynyň başlangyjynyň iki aýatdan ybarat bolan, Mukaddes Kitapdaky iň gysga bap — Zebur 117-digini görýäris. Ondan soň Mukaddes Kitabyň ortasy bolan 118-nji bap gelýär, 118-nji bapdan soň bolsa Mukaddes Kitapdaky iň uzyn bap we Mukaddes Kitabyň ortasynyň soňy bolan 119-njy bap gelýär. Ajaýyp dilçi başlangyjy iň gysga bap bilen belleýär, soň bolsa soňuny iň uzyn bap bilen belleýär. Olar biri-birine garşy duran iki bapdyr. Başlangyç tohumdyr, soňy bolsa ortanyň içinde ýerleşýän ähli şaýatlyklaryň bir-birine baglanyşdyrylýan, doly ýetişen ösümligiň kemala gelýän ýeridir. Zebur 117-ä üns beriş.

Eý ähli milletler, Rebbi öwüň; eý ähli halklar, Ony wasp ediň. Çünki Onuň bize bolan rehim-şepagaty beýikdir; Rebbiň hakykaty bolsa ebedilik dowam edýär. Rebbi öwüň. Zebur 117:1, 2.

Göz önünde tutýan, üç harpdan ybarat bolan sözümiz ikinji aýatda “hakykat” diýip terjime edilýär we Mukaddes Kitabyň ortasynyň başlangyjyny aňladýar (Mukaddes Kitabyň ortasy Zebur 117–119-dyr). Ortanyň soňy Zebur 119-dyr. Zebur 118 ortanyň ortasydyr. Zebur 118, Mukaddes Kitabyň in gysga we in uzyn baplarynyň arasynda ýerleşýär, başlangyç bolan in gysga bap bolsa “hakykat” sözünü öňe sürýär; bu söz üç harp arkaly emele gelýär, şol harplar bolsa ebedi Hoş Habaryň üç ädimini aňladýar we hakykata düşünmegiň gurluşydyr. Bu gurluş bolsa Mesihiň Alfa we Omega hökmünde häsiýetini aňladýan ýörelgedir.

Ortanyň soňy bolan 119-njy bap, ajaýyp dilçini nygtap, Mukaddes Kitabyň ortasynda ýerleşdirilen elipbiý akrostigidir. 119-njy bapda şol bir söz dört gezek «hakykat» diýip terjime edilýär.

Hakykat sözünü agzymdan bütinleýin aýyrma; çünki men Seniň hökmleriňe umyt bagladym. 43-nji aýat.

Seniň dogrulygyň baky dogrulykdyr, we Seniň kanunyň hakykatdyr. 142-nji aýat.

Sen ýakynsyň, eý Reb; hemme buýruklaryň hakykatdyr. Aýat 151.

Seniň sözün başlangyçdan bäri hakykatdyr; we Seniň adyl hökmleriňiň her biri ebedilik dowam edýär. Aýat 160.

Bu aýatlardaky hakykat Injil pygamberliginiň ahyry başlangyçdan tanadýan bir kanunydyr, hem-de şol aýatlardaky hakykat şundan ybaratdyr: Alfa bilen Omega, başlangyçda we ahyrda edişi ýaly, Öz goluny Injiliň ortasyna hem goýandyr. Ilki bilen ahyrynyň goly üçünji perişdäniň soňky duýduruş habaryny beýan etmek üçin “çäk” bolup hyzmat edýär. Ortanyň in soňkusy “hakykat” diýip terjime edilen sözi ulanýan dört aýaty öz içine alýar, emma dördünji salgylanma diňe “hakyky” diýip terjime edilendir. Şol dört aýatyň in soňkusynyň soňkusy sözün “başlangyçdan bäri” “hakyky”dygyny görkezýär.

Başlangyçta, Ýaradylşyň hekaýasynda — Gelip çykyş 1 we 2-de — “hakykat” sözi göni ýazylmasa-da, ol ýaradylşyň hekaýasynyň soňky üç sözünde beýan edilýär, çünki şol sözleriň hersi tertip boýunça “hakykat” sözünü emele getirýän harplardan başlanýar. Başlangyçda Söz bardy, hemme zat Onuň arkaly ýaradyldy, we Gelip çykyşdaky ýaradylşyň şaýatlygy “Başlangyçda” diýen sözler bilen başlanýar hem-de Işaýa pygamberde Onuň ýeke-täk Hudaýdygynyň subutnamasy hökmünde kesgitlenýän Mesihe mahsus bir sypat bilen baglanyşykly hakykatlary aňladýan üç söz bilen tamamlanýar.

Mukaddes Kitabyň ortasy (Zebur 117–119) 117-nji bapda “hakykat” sözünü ulanmak arkaly başlangyjyň soňy aňladýandygy baradaky hakykata salgylanmak bilen başlanýar. Bu söz ebedi Hoş Habary we üç perişdäniň habarlaryny aňladýan üç harpdan ybarat bolup dördilipdir hem-de ýaradylş hekaýasynyň soňuny görkezýär. Mukaddes Kitabyň ortasynyň soňy, ajaýyp dilçi tarapyndan, häzir Onuň häsiýeti hakynda aýan edilýän zadyň aýan sözünüň kesgitlemesi bilen

ylalaşyklydygyna düşünmek üçin döredilen elipbiýiň görkezilişidir, çünki Isa Mesihniň Aýanlygy, Mesihniň häsiýetiniň şu wagta çenli, eger asla ykrar edilen bolsa, doly ykrar edilmändigini bir tarapyňy görkezmek üçin niýetlenen habardyr. Bu aýan ahyt taryhynyň ugurlary bilen sazlaşyklydyr, çünki ahyt taryhy, Onuň hekaýasy açylyp gitdigiçe, Hudaýyň Özüni atlar arkaly aýan etmek tagallasynyň subutnamalaryny öz içine alýar.

“Kanunyň beýik prinsipleri, Hudaýyň hut tebigatynyň özüne mahsus bolan esaslar, Mesihniň dagdaky sözlerinde beýan edilendir. Kim şolaryň üstünde gurýan bolsa, ol Ebedilik Gaýasy bolan Mesihniň üstünde gurýandyr. Sözi kabul etmek bilen, biz Mesihni kabul edýäris. Diňe Onuň sözlerini şeýle kabul edýänler Onuň üstünde gurýandyrlar. ‘Çünki hiç kim goýlan binýatdan başga bir binýat goýup bilmez; ol binýat bolsa Isa Mesihdir.’ 1 Korintoslylar 3:11. ‘Asmanyň astynda adamlara berlen, biziň onuň arkaly halas bolmagymyz gerek bolan başga at ýokdur.’ Resullaryň işleri 4:12. Mesih, Söz, Hudaýyň açyp görkezilmesi, Onuň häsiýetiniň, kanunynyň, söýgüsiniň, ýaşaýşynyň ýüze çykması — biziň çydamly häsiýet gurup bilmegimiz üçin gurup biljek ýeke-täk binýatdyr.” Mount of Blessings, 148.

Elbetde, bu hakykat barada aýdylmaly zatlar has-da köp, ýöne biz şu ýerde togtarys.